

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Partneriaethau
Dyddiad y Cyfarfod:	19 Ionawr 2017
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Arweinydd Gwrthdlodi'r Cyngor / Pennaeth Gwella Busnes a Moderneiddio
Awdur yr Adroddiad:	Rhys Burton – Rheolwr Rhaglen, Cymunedau yn Gyntaf, Cwmni'r Coop Gavin Roberts – Rheolwr Clwstwr, Cymunedau yn Gyntaf, Cwmni'r Coop Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol, Cyngor Sir Ddinbych
Teitl:	Cymunedau yn Gyntaf yn Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Cafodd Pwyllgor Archwilio Partneriaethau adroddiad yn ystod yr haf a oedd yn manylu ar gynnydd rhaglen Cymunedau yn Gyntaf yn Sir Ddinbych ar gyfer 2015/16. Mae'r adroddiad hwn yn ceisio darparu diweddariad pellach hyd at ddiwedd chwarter 2 (Medi 2016). Mae Adran 1 o Atodiad 1 yn rhoi trosolwg o'r prosiectau sy'n cael eu cynnal a'r canlyniadau a gyflawnwyd.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Yn ôl cais yr Aelodau, mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth am y cynnydd hyd yma gyda gwaith Cymunedau yn Gyntaf yn Sir Ddinbych, nifer y prosiectau y mae'n ymwneud â nhw, nifer y bobl sydd wedi cael cymorth i gael gwaith/cyflogaeth gynaliadwy a'r arian a ddyrannwyd ar ei gyfer.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Yr argymhellion yw bod y Pwyllgor Archwilio Partneriaethau yn rhoi sylwadau ar gynnwys yr adroddiad sy'n amgaeedig (Atodiad 1).

4. Manylion yr Adroddiad

- 4.1 Cymunedau yn Gyntaf yw rhaglen trechu tlodi yn y gymuned gan Lywodraeth Cymru. Mae'r rhaglen yn rhoi arian i Gyrrff Darparu Arweiniol o fewn ardaloedd awdurdod lleol, sy'n hysbys fel Clystyrau Cymunedau yn Gyntaf, i leihau'r bylchau economaidd, addysg/sgiliau ac iechyd rhwng ein hardaloedd mwyaf difreintiedig a mwy cefnog. Mae ganddo dri amcan strategol yn helpu i gyflawni'r canlyniadau hyn:
- Cymunedau Ffyniannus.
  - Cymunedau sy'n Dysgu.
  - Cymunedau Iachach.

Mae gan y rhaglen 52 o Glystyrau Cymunedau yn Gyntaf, sydd rhwng ei gilydd, yn gweithio gyda'r holl gymunedau sy'n gymwys i gael eu cynnwys yn y rhaglen.

- 4.2 Mae Clwstwr Gogledd Sir Ddinbych yn cynnwys 8 Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is yn y Rhyl a Dinbych Uchaf. Caiff pob clwstwr ei reoli gan Gorff Darparu Arweiniol sy'n gyfrifol am sicrhau bod y rhaglen yn cael ei rheoli'n dda, bod arian yn cael ei ddefnyddio i ddarparu'r canlyniadau y cytunwyd arnynt, a bod y cymunedau'n chwarae rhan lawn. Y Corff Darparu Arweiniol ar gyfer clwstwr Sir Ddinbych yw'r Cwmni Cydweithredol.
- 4.3 Mae gan Gymunedau yn Gyntaf Sir Ddinbych 1,152 o gyfranogwyr ar hyn o bryd, ar draws 14 prosiect. Mae 798 o sesiynau darparu wedi'u cynnal a 390 o oriau gwirfoddol wedi'u rhoi hyd yn hyn yn ystod 2016/17. Mae Adran 1 o Atodiad 1 yn rhoi mwy o fanylder mewn perthynas â'r canlyniadau sydd wedi'u cyflawni yn ystod dau chwarter cyntaf 2016/17, ar draws y gwahanol brosiectau.
- 4.4 11 Hydref 2016, fe wnaeth Ysgrifennydd Cabinet Cymunedau a Threchi Tlodi (Carl Sargeant) ddatgan "Rwyf â'm bryd ar ddod â rhaglen Cymunedau yn Gyntaf i ben yn raddol wrth sefydlu dull newydd i ddiwallu heriau'r dyfodol". Mae Llywodraeth Cymru hefyd wedi lansio rhaglen ymgysylltu â rhanddeiliaid ar ddull newydd arfaethedig Llywodraeth Cymru i adeiladu cymunedau gwydn. Rhagwelir y bydd mwy yn hysbys am ddyfodol Cymunedau yn Gyntaf yn dilyn yr ymgynghoriad hwn, sy'n cau ganol Ionawr 2017.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

- 5.1 Mae gwaith Rhaglen Cymunedau yn Gyntaf yn cyfrannu at waith y Rhaglenni Trechu Tlodi eraill a gyflawnir gan y Cyngor, yn ogystal ag ategu atynt; (i) Teuluoedd yn Gyntaf. (ii) Dechrau'n Deg a (iii) Cefnogi Pobl; adrodd ar y cyd i'r Grŵp Trechu Tlodi ac yn y pen draw yn cyfrannu at ddarparu'r Cynllun Lles.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Dyfarnwyd £666,020 i Glwstwr Gogledd Sir Ddinbych o Gymunedau'n Gyntaf, gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2016/17. Mae llawer o hwn yn mynd tuag at gostau staffio a gwaith a gomisiynir i gyflawni prosiectau. Rhagwelir y bydd gostyngiad sylweddol mewn cyllid, boed a yw'r rhaglen yn dod i ben yn raddol ai peidio. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw arwydd o lefel y cyllid a dorrir.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Les? Gellir lawrlwytho'r adroddiad Asesiad o Effaith ar Les o'r wefan a dylai gael ei gynnwys fel atodiad i'r adroddiad.

- 7.1 Bydd Asesiad o Effaith ar Les yn cael ei gwblhau unwaith y ceir cadarnhad ynghylch a fydd y rhaglen yn dod i ben ai peidio, ac os bydd yn dod i ben, y cynlluniau ar gyfer dod â hi i ben yn raddol, yn cynnwys amserlenni a chyllidebau ac felly goblygiadau.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

- 8.1 Mae'r Pwyllgor Archwilio Partneriaethau yn cael adroddiadau'n rheolaidd ar gynnydd rhaglen Cymunedau yn Gyntaf yn Sir Ddinbych.

8.2 Unwaith y bydd Llywodraeth Cymru'n cyhoeddi'r penderfyniad ynghylch dyfodol y rhaglen, ynghyd ag amserlenni a chyllideb gysylltiedig, bydd strategaethau ymadael ffurfiol yn cael eu dyfeisio a'u rhannu gyda rhanddeiliaid priodol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Nid oes angen datganiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1 Y brif risg yw ansicrwydd ynghylch a fydd y rhaglen yn dod i ben ai peidio, a'r effaith o ganlyniad ar y preswylwyr hynny o Sir Ddinbych sy'n cael eu cefnogi gan y prosiectau, pe bai'n dod i ben.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

11.1 Deddf Llywodraeth Leol 2000, Adran 21.

11.2 Mae Adran 7.4.2. (e) o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau Archwilio mewn perthynas ag archwilio perfformiad cyrff cyhoeddus eraill sy'n gweithredu yn ardal y Cyngor, a gwahodd adroddiadau ganddynt ar eu gweithgareddau a'u perfformiad.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol

Ffôn: 01824 708079